

**Utlåtande 2005:176 RVII (Dnr 325-4916/2004)**

## **Behovet av informationsinsatser och ett gruppboende för hemlösa med HIV/aids**

**Motion av Peter Lundén-Welden och Kristina Axén Olin (båda m) (2004:73)**

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande Motion (2004:73) av Peter Lundén-Welden och Kristina Axén Olin (båda m) om behovet av informationsinsatser och ett gruppboende för hemlösa med HIV/aids besvaras med vad som anförs i detta utlåtande.

**Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson** anför följande.

### *Bakgrund*

I motion 2004:73 föreslår Peter Lundén-Welden (m) och Kristina Axén Olin (m) att staden initierar en informationskampanj om HIV/aids i Stockholm och att staden tar initiativ till att öppna ett boende, alternativt insprängda lägenheter, för hemlösa med HIV/aids.

Motionärerna anser att spridning av HIV/aids ökar i Stockholm. Antalet HIV-smittade år 2003 var det högsta på tio år i Sverige och nästan hälften av de 379 nya fall som rapporterades i landet kom från huvudstadsregionen. Den ökade spridningen av HIV/aids måste enligt motionärerna mötas med preventiva insatser bland ungdomar och föreslår att staden initierar en informationskampanj i Stockholm.

Motionärerna anser att det finns ett flertal HIV-smittade hemlösa i Stockholm som ofta lever under svåra förhållanden och föreslår att staden öppnar ett boende, alternativt insprängda lägenheter, för hemlösa med HIV/aids.

### *Remisser*

Motionen har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden, stadsdelsnämnderna Hägersten, Rinkeby samt Östermalm.

*Stadsledningskontoret* anser att ungdomsmottagningarnas arbete med information och rådgivning för ungdomar är en viktig del i stadens HIV-prevention. Information i samband med möte med ungdomar kan ofta ge ett bättre resultat än en allmän informationskampanj. Stadsledningskontoret anser dock att informationskampanjer behövs och ställer sig positivt till de årliga kampanjer som Statens Folkhälsoinstitut (FHI) arrangerar för ungdomar. Kontoret anser det vidare vara viktigt att följa utvecklingen och behovet av boenden för hemlösa med HIV/Aids.

*Socialtjänstnämnden* anser att tillkomsten av vårdplatserna vid Ersta sjukhus ökar möjligheterna för stadsdelsförvaltningarna och enheten för hemlösa att erbjuda vård och omsorg för gruppen hemlösa som utvecklat aids. Socialtjänstförvaltningen kommer noga att följa upp verksamheten vid Ersta sjukhus och bedöma om resurserna är tillräckliga. Socialtjänstnämnden hänvisar till Folkhälsoinstitutets nationella kampanj.

*Hägerstens stadsdelsnämnd* anför bl.a. att staden bör fortsätta det pågående och planerade arbetet, t.ex. genom att delta i den kampanj som Folkhälsoinstitutet ska genomföra under 2005. Nämnden menar att den inte kan bedöma behovet av särskilt boende i staden för hemlösa med HIV/aids utöver de vård- och boendeplatser som ska inrättas vid Ersta sjukhus.

*Rinkeby stadsdelsnämnd* stödjer att staden genomför någon form av informationskampanj kring HIV/aids. Beträffande inrättandet av speciella bostäder för hemlösa personer är HIV-smittade bör detta kunna utredas ytterligare.

*Östermalms stadsdelsnämnd* ställer sig positiv till att en informationskampanj initieras centralt som ger stadsdelsförvaltningarna tillgång till informationsmaterial, föreläsningar etc. för att nå fler ungdomar i syfte att minska smittspridningen. Nämnden konstaterar att det finns studier som styrker behovet av ett boende för hemlösa med HIV/aids, så de får tillgång till ett anpassat boende och brosmsmedicinbehandling. Nämnden ställer sig positiv till att staden tar initiativ till detta och att det organiseras centralt genom socialtjänstförvaltningen.

## *Mina synpunkter*

Folkhälsoinstitutet genomför varje år en informationskampanj som riktar sig till unga människor om HIV och sexuellt överförbara sjukdomar. Under sommaren 2005 genomförs kampanjen i Stockholm genom bl.a. RFSU, som har affischer på tåg- och tunnelbanestationer. Förutom affisivering och kampanjer kommer särskilda satsningar, genom RFSU och RFSL, att göras på Stockholm Pride och på Ung08, Stockholms stad särskilda festivalsatsning för ungdomar inför skolstarten. Informationsmaterialet kommer även att finnas hos t.ex. skolsköterskor och på stadens ungdomsmottagningar.

Jag anser inte att det är befogat att genomföra en särskild kampanj i Stockholm när exakt samma sorts kampanj pågår i resten av landet. Även Lafa (Landstinget förebygger aids) har gjort bedömningen att Folkhälsoinstitutets kampanj är tillräcklig och har inte planerat några ytterligare aktiviteter utöver dem som sker inom ramen för RFSU. Stockholms stads resurser för HIV/aids används bättre till riktad information och till de föreningar som arbetar HIV-förebyggande. Stadens ungdomsmottagningar har ett uppdrag kopplat till särskilt fördelade HIV/aids medel att arbeta med förebyggande insatser, information och samarbete med andra aktörer på området.

2003 behandlade fullmäktige en motion om att ett lågtröskelboende för hemlösa med HIV/aids skulle inrättas. Motionen besvarades då med hänvisning till att socialtjänstnämnden i budget för 2004 skulle få i uppdrag att se över möjligheten att skapa utrymme för ett boende för HIV-positiva och aids-sjuka missbrukare. Vid behandling av motionen framkom också att stadens boenden tar emot HIV-positiva och att boendena har ett gott samarbete med t.ex. HIV- och aidsmottagningen vid Huddinge universitetssjukhus. 2003 startade också ett samarbete mellan Stockholms stad och Stockholms läns landsting i syfte att förbättra för hemlösa. Våren 2005 startade Erstabacken, ett medicinskt stödboende för upp till åtta hemlösa med allvarligare somatiska sjukdomar, som ett resultat av detta samarbete. Hemlösa med utvecklad aids är en av Erstabackens målgrupper. Samarbetet med landstinget fortsätter.

Jag instämmer i att det behövs boendeplatser för hemlösa med HIV/aids. De HIV-positiva och aids-sjuka behöver ordnade förhållanden för att medicinering och behandling ska fungera. I första hand anser jag att dessa, precis som andra hemlösa, ska erbjudas plats på lågtröskelboende, stödboende, träningsboende etc. dvs. anpassat efter behovet av boendestöd.

Utbyggnaden av bl.a. Råcksta kommer att innebära att flera hemlösa kommer att få ett boende. Socialtjänstnämnden har, i budget 2004, ett uppdrag att se över möjligheten att skapa utrymme för ett boende för HIV-positiva och

aidssjuka missbrukare. Detta uppdrag gäller fortfarande och det är viktigt att socialtjänstnämnden följer behovet av ytterligare utbyggnad.

**Borgarrådsberedningen** tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

**Reservation** anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) och *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. bifalla motionen
2. därutöver anför följande.

HIV/Aids ökar i Sverige, likaså Klamydia och Syfilis. Gällande Klamydia är ökningen störst bland ungdomar i åldern 15 till 19 år. Inte minst är den rådande situationen allvarlig när det gäller ungdomar på grund av en ökande tendens att avstå från att skydda sig vid tillfälliga sexuella förbindelser. Folkhälsoinstitutets rapport Allmänheten och HIV-aids, 2004, visar att inte ens hälften av de sexuellt aktiva tonåringarna använder kondom.

Om utvecklingen ska kunna vändas är riktade åtgärder och ökade informationsinsatser en absolut nödvändighet. Ökade resurser för preventivt arbete, informationskampanjer riktade till ungdomar och kampanjverksamhet i skolor samt på högskolor och universitet bör genomföras.

Spridningen av HIV är i allra högsta grad en stockholmsfråga. Nästan hälften av de 379 rapporterade HIV-fallen under 2003, 188 personer, rapporterades i Stockholms län enligt siffror från Stockholms läns landstings smittskyddsenhet. Mot bakgrund av ovanstående bör Stockholms stad ta initiativ till en informationskampanj i Stockholm i syfte att hindra spridningen av HIV/Aids.

Vi vill understryka behovet av att samordna nationella kampanjer av den typ som Folkhälsoinstitutet planerar för med stadens egna insatser på området. Detta krävs för att kampanjen ska ge maximal effekt.

De hemlösa HIV-positiva och aidssjuka behöver boenden som ger möjlighet till ordnade omständigheter för att medicinering och behandling ska fungera. Socialtjänstnämnden fick redan i samband med budget 2004 i uppdrag att skapa ett boende för HIV-positiva och aidssjuka. Motionen bör bifallas och boendet tillskapas.

**Kommunstyrelsen** delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

Motion (2004:73) av Peter Lundén-Welden och Kristina Axén Olin (båda m) om behovet av informationsinsatser och ett gruppboende för hemlösa med HIV/aids besvaras med vad som anförs i detta utlåtande.

Stockholm den 21 september 2005

På kommunstyrelsens vägnar:  
ANNIKA BILLSTRÖM

Margareta Olofsson

*Kerstin Tillkvist*

**Reservation** anfördes av *Kristina Axén Olin, Sten Nordin, Kristina Alvendal* och *Peter Lundén-Welden* (alla m) och *Lotta Edholm* och *Ulf Fridebäck* (båda fp) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

## ÄRENDET

I motion 2004:73 föreslår Peter Lundén-Welden (m) och Kristina Axén Olin (m) att staden initierar en informationskampanj om HIV/aids i Stockholm och att staden tar initiativ till att öppna ett boende, alternativt insprängda lägenheter, för hemlösa med HIV/aids.

Motionärerna anser att spridning av HIV/aids ökar i Stockholm. Antalet HIV-smittade år 2003 var det högsta på tio år i Sverige och nästan hälften av de 379 nya fall som rapporterades i landet kom från huvudstadsregionen. Den ökade spridningen av HIV/aids måste enligt motionärerna mötas med preventiva insatser bland ungdomar och föreslår att staden initierar en informationskampanj i Stockholm.

Motionärerna anser att det finns ett flertal HIV-smittade hemlösa i Stockholm som ofta lever under svåra förhållanden och föreslår att staden öppnar ett boende, alternativt insprängda lägenheter, för hemlösa med HIV/aids, *bilaga 2*.

## REMISSER

Ärendet har för synpunkter remitterats till stadsledningskontoret, socialtjänstnämnden, stadsdelsnämnderna Hägersten, Rinkeby samt Östermalm.

**Stadsledningskontorets** tjänsteutlåtande av den 4 april 2005 är i huvudsak av följande lydelse.

Stadsledningskontoret anser att det förebyggande arbetet bland ungdomar är ett viktigt instrument i kampen mot spridning av HIV/Aids. Ett statsbidrag till förebyggande HIV/Aids-verksamhet i storstadsregionerna Stockholm, Malmö och Göteborg har utgått sedan 1998. Inom staden har bidraget fördelats till ungdomsmottagningar, socialtjänstnämndens kostnader för HIV/Aids-sekretariatet, utbildnings- och informationsinsatser samt som bidrag till frivilligorganisationers arbete med HIV/Aids. Stadsledningskontoret anser att ungdomsmottagningarnas arbete med information och rådgivning för ungdomar är en viktig del i stadens HIV-prevention. Information i samband med möte med ungdomar kan ofta ge ett bättre resultat än en allmän informationskampanj. Stadsledningskontoret anser dock att informationskampanjer behövs och ställer sig positivt till de årliga kampanjer som Statens Folkhälsoinstitutet (FHI) arrangerar för ungdomar. För närvarande finns det planer att även under 2005 arrangera en nationell kampanj riktad mot ungdomar. Landstinget sprider information om hiv/aids genom Lafa (Landstinget förebygger aids) som är ett kunskaps- och metodcentrum för de som arbetar med sex och samlevnad i Stockholms län. Stadsledningskontoret bedömer att de insatser som stadens egna verksamheter, landstinget och Statens folkhälsoinstitut

arrangerar eller planerar väl motsvarar det informationsbehovet som motionärerna efterlyser. Kontoret anser dock att de olika myndigheters insatser bättre borde samordnas för att öka effekten av insatserna.

Staden har vidtagit ett flertal åtgärder för att förbättra de hemlösas situation och utbyggnaden av olika boendeformer för hemlösa har börjat komma igång. I bokslutet 2003 avsattes 100,0 mnkr för att stimulera utbyggnaden av boenden för hemlösa. Stimulansbidrag från denna avsättning har bl.a. beviljats till boende för hemlösa i Råcksta. Därutöver beslutade kommunfullmäktige i budgeten för 2005 att öka socialtjänstnämndens anslag för hemlösa med 10 mnkr. En del av dessa medel har använts för att tillsammans med Stockholms läns landsting skapa åtta vårdplatser vid Ersta sjukhus för hemlösa med svår somatisk sjukdom t.ex. aids. Stadsledningskontoret anser det vara viktigt att följa utvecklingen och behovet av boenden för hemlösa med HIV/Aids. Motionen anses därmed vara besvarad.

**Socialtjänstnämnden** beslöt den 15 mars 2005 att överlämna och åberopa tjänsteutlåtande som svar på remissen.

*Reservation* anfördes av ledamöterna *Hanna Broberg m.fl.* (m), ledamöterna *Ann-Katrin Åslund m.fl.* (fp) och ledamoten *Désirée Pethrus Engström* (kd), *bilaga 1.*

**Socialtjänstförvaltningens** tjänsteutlåtande av den 23 februari 2005 är i huvudsak av följande lydelse.

Förvaltningen delar uppfattningen att aids är ett av de stora hälsohoten i världen och att det är angeläget att det finns ett rikt utbud av information, preventiva insatser och att aids-sjuka kan erbjudas adekvat vård och omsorg.

Peter Lundén-Welden (m) och Kristina Axén Olin (m) menar i sin motion att den ökande spridningen av hiv/aids i Sverige måste mötas med preventiva insatser, inte minst mot unga människor.

Statens Folkhälsoinstitut arbetar för närvarande med en nationell kampanj, som ska riktas mot ungdomar. Storstadsområdena och landstingen är inbjudna att ha synpunkter på kampanjen. Vidare kan respektive landsting eller kommun utforma materialet efter egna lokala behov.

Vid sammanträde 2005-01-28 behandlade socialtjänstnämnden svar på skrivelse från Kristina Axén Olin (m) angående Informationsinsatser mot spridning av hiv/aids. Nämnden fattade följande beslut:

1. Socialtjänstnämnden bifaller i huvudsak förvaltningens förslag till beslut.
2. Därutöver anför följande.

Vi vill understryka behovet av att samordna nationella kampanjer av den typ som Folkhälsoinstitutet planerar för med stadens egna insatser på området. Detta krävs för att kampanjen ska ge maximal effekt. (Tjänsteutlåtandet biläggs)

I Stockholm finns ett 30-tal hiv-positiva personer som är hemlösa. Förvaltningens uppsökarenhet möter hemlösa hiv-positiva personer när de är ute på sina uppdrag. De arbetar med att motivera dessa personer att uppsöka stadsdelsförvaltningar och Enheten för hemlösa för att erhålla stöd och boende. När de hemlösa har infektioner hänvisas de till infektionskliniken på Huddinge sjukhus.

Såväl stadsdelsförvaltningar som enheten för hemlösa placerar hiv-positiva hemlösa på olika former av boenden som härbärgen, lågtröskelboenden, inackorderingshem och Hotellhem.

Convictus är den enda föreningen i Stockholm som öppet vänder sig till hiv-positiva, missbrukande hemlösa. I deras verksamhet motiveras besökare att kontakta stadsdelsförvaltningar och enheten för hemlösa för att få möjlighet mot stöd och olika boenden.

Det har länge varit svårt för enheten för hemlösa och för stadsdelsförvaltningarna att placera hemlösa personer som utvecklat aids. Dessa personer utvecklar på grund av sjukdomen förvirringstillstånd och aggressivitet, de har uppträtt mycket utåtagerande på de boenden de vistas på. Aggressiviteten har riktats mot såväl andra boende som personal.

I tjänsteutlåtanden ”Förslag till modell för vårdsamordning samt förslag på gemensam inventering och utredning av samfinansiering av vårdplatser” som togs i Hälsö- och sjukvårdsutskottet 2004-01-27 och i socialtjänstnämnden 2004-01-30 definieras en grupp hemlösa som är i särskilt behov av att samarbetet mellan Stockholms stad och landstinget fungerar väl.

”Hemlösheten är ofta kombinerad med missbruksproblem, psykiatriska problem och **allvarliga somatiska sjukdomar**. Hemlösa kräver insatser från såväl landstingets sjukvård som socialtjänsten. Vård och behandling måste organiseras gemensamt och göras lättillgängligt för den enskilde.”

Stockholms läns landsting och Stockholms stad har tecknat avtal för verksamhet gällande drift av åtta vårdplatser för hemlösa med svår somatisk sjukdom vid Ersta sjukhus. Det som påskyndat tillkomsten av dessa vårdplatser är bland annat incidenter på olika boenden med klienter som är hemlösa och som utvecklat aids.

Kommunfullmäktige har i oktober 2003 behandlat en motion, benämnd ”vård och boende för hemlösa hiv-positiva och hemlösa AIDS-sjuka missbrukare. I detta ärende framhålls behovet av vårdplatser för dessa grupper.

Avslutningsvis menar förvaltningen att tillkomsten av vårdplatserna vid Ersta sjukhus ökar möjligheterna för stadsdelsförvaltningarna och enheten för hemlösa att erbjuda vård och omsorg för gruppen hemlösa som utvecklat aids. Förvaltningen kommer noga att följa upp verksamheten vid Ersta sjukhus och bedöma om resurserna är tillräckliga.

**Hägerstens stadsdelsnämnd** beslöt den 17 mars 2005 att överlämna och åberopa tjänsteutlåtande som svar på remissen.



*Reservation* anfördes av ledamoten *Abit Dundar m.fl.* (fp), bilaga 1.

*Reservation* anfördes av ledamoten *Margareta Cederfelt m.fl.* (m), bilaga 1.

**Hägerstens stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande av den 10 februari 2004 är i huvudsak av följande lydelse.

#### **Behovet av insatser mot hiv**

I en statlig utredning<sup>1</sup> som presenterades 2004 gjordes bedömningen att även om den inhemska spridningen av hivinfektion för närvarande ligger på en låg och stabil nivå så talar en rad omständigheter för att risken för spridning av hivinfektion i det svenska samhället är stor. Det som särskilt styrker denna bedömning är bl.a. en kraftig ökning av klamydiainfektion, gonorré och syfilis som visar på ett ökat riskbeteende och för en stor potential för spridning även av hivinfektion. Ökningen är störst bland ungdomar och unga vuxna och bland män som har sex med män. Andra omständigheter som framhålls som risker är den snabba spridningen av hivinfektion i vår närmaste omvärld, särskilt i Baltikum och Ryssland samt att antalet hivinfekterade i Sverige ökar genom invandring av personer från områden där hivinfektionen är mer utbredd i befolkningen. Förbättrade behandlingsmetoder gör också att allt fler människor kan leva med hivinfektion, vilket är en källa till smittspridning, särskilt som många tror att behandling eliminerar smittorisken.

Utredningen konstaterade att det bedrivs ett omfattande och kvalificerat hiv/STI<sup>2</sup>-preventivt arbete både på nationell och lokal nivå, men att insatserna behöver förstärkas, särskilt mot bakgrund av ökningen av andra sexuellt överförda infektioner än hiv. Utredningen föreslår att en nationell handlingsplan ska upprättas, bl.a. för att få samordningen av insatser och systematiseringen av kunskap ska bli bättre. På det lokala planet behöver skolhälsovård och ungdomsmottagningar stärkas och skolan få ett större ansvar för ungdomars grundläggande sex- och samlevnadsundervisning. Fler individer i riskgrupper bör erbjudas lättillgänglig hivtestning och rådgivning och missbrukarvården behöver förbättras, bl.a. genom insatser som särskilt vänder sig till kvinnliga missbrukare och prostituerade samt till hemlösa missbrukare.

Statens folkhälsoinstitut har ett särskilt uppdrag att bedriva insatser inom området hiv/STI-prevention. Insatserna omfattar information och ekonomiskt stöd till landsting/kommuner och frivilligorganisationer för bland annat metodutveckling och psykosociala stödinsatser. Insatserna riktar sig till allmänheten och grupper som är särskilt utsatta för risk att smittas.

Under 2005 kommer Folkhälsoinstitutet att göra en satsning på bred information om hiv till ungdomar, bl.a. genom en film som är tänkt att visas i gymnasieskolorna. Kampanjen ska genomföras i samarbete med bl.a. intresserade kommuner.

---

<sup>1</sup> ”Samhällets insatser mot hiv/STI – att möta förändring” (SOU 2004:13)

<sup>2</sup> STI = Sexually Transmitted Infections, sexuellt överförda infektioner

### **Smittläget i Stockholm**

60% av alla landets hivsmittade finns i Stockholms län och ytterligare 20% i Göteborgs- och Malmöregionerna. I dess områden finns också en klar överrepresentation av de grupper som löper särskild risk att smittas av hiv och andra STI. Totalt fanns vid utgången av år 2003 i länet 2 292 personer med hiv, varav 684 personer i gruppen unga vuxna dvs. 20-30 år och 62 personer under 20 år. Högst andel smittade finns bland män som har sex med män och bland injektionsmissbrukare.

Under 2003 registrerades 187 nya fall av hivsmitta i Stockholms län, vilket är en ökning med 18% jämfört med år 2002. I landet som helhet registrerades 380 nya fall, vilket var en ökning med 32% från året innan och den högsta siffra som rapporterats sedan 1993.<sup>3</sup> Av de 187 var 136 nydiagnosticerade i länet under 2003, övriga hade fått sin diagnos tidigare medan de bott på annat håll i landet och registrerats i Stockholm i samband med flyttning hit.

Ökningen beror huvudsakligen på en inflyttning till Sverige av människor som smittats i länder med hög förekomst av hiv. Det finns också en liten ökning bland intravenösa missbrukare och bland män som har sex med män. Någon ökning av hivsmitta bland unga heterosexuella har inte skett, däremot har andra sexuellt överförda infektioner ökat. Inte heller finns någon registrerad ökning av antalet fall av hiv med koppling till länder i vårt närområde.<sup>4</sup>

### **Stadens arbete mot hiv/aids**

Stockholms stad driver idag, såväl i egen regi som i samarbete med frivilligorganisationer, ett omfattande arbete inom hiv/aids området. Arbetet ligger väl i linje med vad som förordas i utredningen om samhällets insatser mot hiv/aids .

Samordningen av stadens insatser mot hiv/aids sker vid socialtjänstförvaltningens hiv/aids -sekretariat, som ansvarar för arbetet med att ge information till allmänhet och myndigheter, att aktivt verka för att minska spridning av hiv och sexuellt överförda infektioner (STI) i staden och för samarbete med frivilligorganisationer. Arbetet bedrivs med hjälp av ett statligt anslag. En stor del av anslaget fördelas till ungdomsmottagningar och organisationer /föreningar som arbetar mot hiv/aids .

Bland de organisationer som får del av de statliga medlen finns RFSU, RFSL, Positivhiva gruppen, Noaks ark samt föreningar som arbetar bland olika afrikanska grupper i Sverige. Bidrag ges också till Convictus, som riktar sig till hemlösa hivpositiva missbrukare m.fl. Convictus samarbetar med andra organisationer och myndigheter, t.ex. mobila teamen från Maria och S:t Görans sjukhus som bedriver uppsökande sjukvårds- och motivationsarbete bland de hemlösa och med socialtjänstförvaltningens uppsökargrupper

---

<sup>3</sup> Siffrorna från Lafa

<sup>4</sup> Uppgifter från Smittskyddsinstitutet

### **Landstingets arbete mot hiv**

Inom Stockholms läns landsting finns ett särskilt metod- och kunskapscentrum för sexualitet och hälsa, Lafa, Landstinget förebygger aids.

Lafas målgrupper: ungdomar/unga vuxna, män som har sex med män, invandrare och flyktingar samt patienter inom hälso- och sjukvården. Arbetet bedrivs dels genom informationskampanjer riktade till ungdomar och unga vuxna, dels genom att Lafa ordnar utbildningar för personer som i sina arbeten möter personer inom målgrupperna. Lafa samarbetar med andra enheter inom landstinget, exempelvis ungdomsmottagningarna, samt med andra myndigheter och med olika intresseorganisationer.

### **Hemlösa hiv-smittade**

På Hållpunkten, landstingets särskilda vårdcentral för hemlösa, finns mottagning för både somatiska sjukdomar, psykiatriska problem och beroendeproblem. Där finns också möjlighet till provtagning för bl.a. hiv. Till mottagningen är knuten ett uppsökande team.

I en gemensam vårdplaneringsgrupp försöker staden och landstinget att fånga upp hemlösa som "hamnar mittemellan", t.ex. personer som är för sjuka för stadens särskilda boenden men inte tillräckligt sjuka för landstingsvård. En del av dessa kommer framöver att kunna få plats på den särskilda enhet för hemlösa som ska inrättas på Ersta sjukhus och där det ska finnas åtta vård- och boendeplatser. Aids sjuka hemlösa är en av de grupper som kan behöva få tillgång till dessa platser.

Huruvida det i staden behöver inrättas någon form av boende särskilt anpassad till hemlösa med hiv/aids är för närvarande oklart, då inga uppgifter finns på kommunnivå om behovet av annat boende än det som för närvarande kan erbjudas. I Hägerstens stadsdelsområde finns inte några hivsmittade personer som inte kunnat erbjudas någonstans att bo. Antalet smittade som har kontakt med förvaltningen är lågt och de som behövt hjälp med boende har kunnat erbjudas det inom ramen för de resurser som finns i form av stadens egna eller upphandlade institutioner.

### *Förvaltningens synpunkter*

Hiv/aids är ett allvarligt hot mot folkhälsan och det är därför viktigt att det finns ett rikt utbud av information och preventiva insatser, framför allt vad gäller unga människor. Ett omfattande och målinriktat sådant arbete bedrivs också av olika instanser inom stat, landsting och kommun. Staden bör fortsätta det pågående och planerade arbetet, t.ex. genom att delta i den kampanj som Folkhälsoinstitutet ska genomföra under 2005.

Behovet av särskilt boende i staden för hemlösa med hiv/aids utöver de vård- och boendeplatser som ska inrättas vid Ersta sjukhus kan förvaltningen för närvarande inte bedöma. Förvaltningen förutsätter att socialtjänstförvaltningen följer frågan och initierar insatser om det visar sig att behov föreligger.

**Rinkeby stadsdelsnämnd** beslöt den 31 mars 2005 att överlämna och åberopa tjänsteutlåtande som svar på remissen.

*Reservation* anfördes av ledamoten *Kerstin Gustavsson m.fl.* (m), bilaga 1.

**Rinkeby stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande av den 4 mars 2005 är i huvudsak av följande lydelse.

Motionen pekar på ett av våra allvarligaste sociala och medicinska samhällsproblem. De som drabbats av sjukdomen HIV-aids och dessutom saknar bostad och har en drogproblematik tillhör de mest utsatta människorna i staden. Det är viktigt att inte frågan om HIV/aids kommer i skymundan inte minst mot bakgrund av att situationen tycks ha förvärrats de senaste åren. Att staden genomför någon form av informationskampanj kring dessa frågor är något förvaltningen stödjer. Beträffande inrättandet av speciella bostäder för hemlösa personer är HIV-smittade bör detta kunna utredas ytterligare. Det är viktigt att inventera hur många personer som är kända i staden och som har behov ett sådant boende som beskrivs i motionen. Vid Individ- och familjeomsorgen i Rinkeby finns bara ett känt aktuellt ärende som rör en HIV-smittad person. Denne är dock inte hemlös. Hur många personer med HIV/aids som bor i stadsdelen är inte känt och inte heller deras behov av andra boenden.

**Östermalms stadsdelsnämnd** beslöt den 17 februari 2005 överlämna och åberopa tjänsteutlåtande som svar på remissen.

*Reservation* anfördes av vice ordföranden *Helena Bonnier m.fl.* (m) och ledamoten *Jan Ulander* (kd), bilaga 1.

*Reservation* anfördes också av ledamoten *Claes Fleming m.fl.* (fp), bilaga 1.

**Östermalms stadsdelsförvaltnings** tjänsteutlåtande av den 2 februari 2005 är i huvudsak av följande lydelse.

#### **Informationskampanj**

Ungdomsmottagningen som drivs gemensamt av stadsdelsförvaltningarna Norrmalm, Kungsholmen och Östermalm, informerar vid studiebesök samtliga elever i årskurs 9, om hiv/aids och vikten av att skydda sig. Förebyggande arbete bedrivs även vid individuella besök på mottagningen, genom information. Möjlighet finns också att testa sig för olika könssjukdomar samt för hiv.

Förvaltningen har erhållit statsbidrag om 400 tkr till förebyggande arbete kring hiv och aids som utförs av ungdomsmottagningen. Förvaltningen ställer sig ändå positiv till att en informationskampanj initieras centralt som ger stadsdelsförvaltningarna

tillgång till informationsmaterial, föreläsningar etc. för att nå fler ungdomar i syfte att minska smittspridningen. Samverkan kan med fördel ske med studenthälsovården, som genom projekt och långvarigt informationsarbete i samverkan med Sveriges Föreande Studentkårer, SFS, har goda kunskaper i frågan och utmärkta informationskanaler.

### **Boende för hemlösa med hiv/aids**

Under hösten 2000 genomfördes en pilotstudie av Socialmedicinska enheten, SLL och Avdelningen för Socialmedicin vid Karolinska Institutet. Studien omfattade 35 hemlösa i Stockholm och utfördes av ett undersökningsteam bestående av allmänläkare, tandläkare, sjuksköterska, socialarbetare, socialmedicinare, psykiater och sociolog. Studien visade att de hemlösa hade ett flertal sammansatta och sammanvävda ohälsotillstånd av medicinsk, social, odontologisk och missbruksnatur. Av de hemlösa saknade 75 % regelbunden läkarkontakt. Tre hemlösa var hiv-infekterade, varav en tidigare okänd. Även om det i studien endast hittades en ny hiv-positiv person, bedömdes detta allvarligt då hemlösa har svårt att tillgodogöra sig den effektiva bromsmedicinbehandling som i dag finns.

I en annan studie som genomförts av Socialstyrelsen, har en femårig uppföljning gjorts av 82 hemlösa män i Stockholm (1996-2001). Under 2002 konstaterades att 18 av de 82 männen avlidit, varav en var hiv-positiv och en avled i aidsrelaterad sjukdom. I slutsatsen framkom bland annat att de flesta av männen i dag behöver anpassade *permanenta* boenden av olika slag och stöd i olika former såsom boendestöd, sysselsättning, i vissa fall vård. I denna studie ingick inga kvinnor.

Förvaltningen konstaterar att det finns studier som styrker behovet av ett boende för hemlösa med hiv/aids, så de får tillgång till ett anpassat boende och bromsmedicinbehandling. Förvaltningen ställer sig positiv till att staden tar initiativ till detta och att det organiseras centralt genom socialtjänstförvaltningen, i likhet med det omvårdnadsboende för hemlösa som är svårt somatiskt sjuka som ska öppnas på Ersta sjukhus.

## RESERVATIONER M.M.

### **Socialtjänstnämnden**

Reservationen av ledamöterna Hanna Broberg m.fl. (m), ledamöterna Ann-Katrin Åslund m.fl. (fp) och ledamoten Désirée Pethrus Engström (kd) är av följande lydelse.

1. Socialtjänstnämnden bifaller motionen avseende informationskampanj kring hiv/aids i Stockholm.
2. Därutöver anförs följande.

HIV ökar i Sverige, likaså Klamydia och Syfilis. Gällande Klamydia är ökningen störst bland ungdomar i åldern 15 till 19 år. Inte minst är den rådande situationen allvarlig när det gäller ungdomar på grund av en ökande tendens att avstå från att skydda sig vid tillfälliga sexuella förbindelser. Folkhälsoinstitutets rapport *Allmänheten och hiv-aids, 2004*, visar att inte ens hälften av de sexuellt aktiva tonåringarna använder kondom.

Om utvecklingen ska kunna vändas är riktade åtgärder och ökade informationsinsatser en absolut nödvändighet. Ökade resurser för preventivt arbete, informationskampanjer riktade till ungdomar och kampanjverksamhet i skolor samt på högskolor och universitet bör genomföras.

Spridningen av HIV är i allra högsta grad en stockholmsfråga. Nästan hälften av de 379 rapporterade HIV-fällen under 2003, 188 personer, rapporterades i Stockholms län enligt siffror från Stockholms läns landstings Smittskyddsenhet. Mot bakgrund av ovanstående bör Stockholms stad ta initiativ till en informationskampanj i Stockholm i syfte att hindra spridningen av hiv/aids .

Vi vill understryka behovet av att samordna nationella kampanjer av den typ som Folkhälsoinstitutet planerar för med stadens egna insatser på området. Detta krävs för att kampanjen ska ge maximal effekt.

### **Hägerstens stadsdelsnämnd**

Reservationen av ledamoten Abit Dundar m.fl. (fp) är av följande lydelse.

Förslag till beslut

1. Hägerstens stadsdelsnämnd beslutar att bifalla motionen avseende informationskampanj kring hiv/aids i Stockholm,

2. Hägerstens stadsdelsnämnd anför därutöver:

HIV ökar i Sverige, likaså klamydia och syfilis. Gällande klamydia är ökningen störst bland ungdomar i åldern 15 till 19 år. Inte minst är den rådande situationen allvarlig när det gäller ungdomar på grund av en ökande tendens att avstå från att skydda sig vid tillfälliga sexuella förbindelser. Folkhälsoinstitutets rapport *Allmänheten och hiv/aids, 2004*, visar att inte ens hälften av de sexuellt aktiva tonåringarna använder kondom.

Om utvecklingen skall kunna vändas är riktade åtgärder och ökade informationsinsatser en absolut nödvändighet. Ökade resurser för preventivt arbete, informationskampanjer riktade till ungdomar och kampanjverksamhet i skolor samt på högskolor och universitet bör genomföras.

Spridningen av HIV är i allra högsta grad en stockholmsfråga. Nästan hälften av de 379 rapporterade HIV-fallen under 2003, 188 personer, rapporterades i Stockholms län enligt siffror från Stockholms läns landstings Smittskydds-enhet. Mot bakgrund av ovanstående bör Stockholms stad ta initiativ till en informationskampanj i Stockholm i syfte att hindra spridningen av hiv/aids .

Vi vill understryka behovet av att samordna nationella kampanjer av den typ som Folkhälsoinstitutet planerar för att med stadens egna insatser på området. Detta krävs för att kampanjen ska ge maximal effekt.

Reservationen av ledamoten Margareta Cederfelt m.fl. (m) är av följande lydelse.

Förslag till beslut

1. Hägerstens stadsdelsnämnd överlämnar nedanstående text som sitt remissyttrande till Kommunstyrelsen.

Motionärerna behandlar i sin motion en angelägen fråga som måste hanteras såväl skyndsamt som seriöst. Hemlösa är en utsatt grupp människor vilka det är angeläget att erbjuda boende och tak-överhuvudet-garanti såsom skedde under den förra borgerliga mandatperioden.

HIV har under den senare tiden ökat i spridning vilket är mycket allvarligt. I syfte att stoppa den ökade spridningen måste kommun och landsting aktivt samarbeta med frivilligorganisationer. Varje smittad person är en mänsklig tragedi. Hemlösa är dubbel sårbara vid smitta eftersom de ofta inte har tillgång till hälso- och sjukvård eller en så grundläggande fråga som boende.

Hägerstens stadsdelsnämnd anser att motionen är angelägen och anser att den skall bifallas.

## Rinkeby stadsdelsnämnd

Reservationen av ledamoten Kerstin Gustavsson m.fl. (m) är av följande lydelse.

### Förslag till beslut

att tillstyrka motionen avseende informationskampanj kring hiv/aids i Stockholm samt att därutöver anföra:

HIV ökar i Sverige, likaså Klamydia och Syfilis. Gällande Klamydia är ökningen störst bland ungdomar i åldern 15 till 19 år. Inte minst är den rådande situationen allvarlig när det gäller ungdomar på grund av en ökande tendens att avstå från att skydda sig vid tillfälliga sexuella förbindelser. Folkhälsoinstitutets rapport *Allmänheten och hiv-aids, 2004*, visar att inte ens hälften av de sexuellt aktiva tonåringarna använder kondom.

Om utvecklingen skall kunna vändas är riktade åtgärder och ökade informationsinsatser en absolut nödvändighet. Ökade resurser för preventivt arbete, informationskampanjer riktade till ungdomar och kampanjverksamhet i skolor samt på högskolor och universitet bör genomföras.

Spridningen av HIV är i allra högsta grad en stockholmsfråga. Nästan hälften av de 379 rapporterade HIV-fällen under 2003, 188 personer, rapporterades i Stockholms län enligt siffror från Stockholms läns landstings Smittskydds-enhet. Mot bakgrund av ovanstående bör Stockholms stad ta initiativ till en informationskampanj i Stockholm i syfte att hindra spridningen av hiv/aids .

och beslut läggs till handlingarna.

## Östermalms stadsdelsnämnd

Reservationen av vice ordföranden Helena Bonnier m fl (m) och ledamoten Jan Ulander (kd) är av följande lydelse.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta

Att bifalla motionen samt

att därutöver anföra följande

Det finns ett stort värde i att Stockholms stad, utöver de aktiviteter som genomförs av bland andra FHI, Statens Folkhälsoinstitut, inleder en informationskampanj anpassad till de förhållanden som är stockholmsspecifika. En sådan informationskampanj bör inledas omgående.



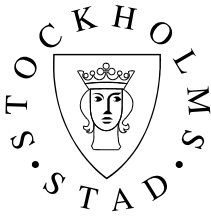
Arbetet med att motverka spridning av hiv och aids är alltför viktigt för att avvakta och se resultatet av andras informationskampanjer

Reservationen av ledamoten Claes Fleming m.fl. (fp) är av följande lydelse.

Stadsdelsnämnden föreslås besluta

- att huvudsak bifalla förvaltningens förslag till beslut samt
- att därutöver anföra följande

Vi vill understryka behovet av att samordna nationella kampanjer av den typ som Folkhälsoinstitutet planerar för med stadens egna insatser på området. Detta krävs för att kampanjen ska ge maximal effekt.



## KOMMUNFULLMÄKTIGE

### Motioner

2004:73

---

**2004:73      Motion av Peter Lundén-Welden och Kristina Axén Olin (båda m) om behovet av informationsinsatser och ett gruppboende för hemlösa med HIV/aids**

För allt fler betraktas hiv och aids som ett problem i andra länder långt borta. Aktuella siffror visar dock att problemen börjar bli akuta nära oss, på andra sidan Östersjön. I många av de tidigare östblocksländerna, av vilka flera nu är EU-medlemmar, finns idag 50 gånger fler hivsmittade än för bara åtta år sedan. I Estland, bara några timmars kryssning från Stockholm, är över en procent av befolkningen smittad.

Situationen i vår omvärld ger i sig skäl att agera. Men också i Stockholm accelererar nu problemen, inte minst mot bakgrund av att antalet anmälda hivfall i Sverige 2003 var det högsta på tio år. Nästan hälften av de 379 nya fall som rapporterades i landet kom från huvudstadsregionen. Moderaterna har under hösten 2004 krävt insatser från stadens sida eftersom det står allt klarare att regeringen inte verkar ta problemen på allvar. Den ökade spridningen av hiv-aids i Sverige måste mötas med preventiva insatser, inte minst mot unga människor i Stockholm.

Det är angeläget att initiativ tas för att ge stöd och hjälp till de som drabbats. Det finns i Stockholm ett flertal hemlösa som också lever med hiv. Vi vet dessutom att många människor som fastnat i drogberoende löper större risk att också bli hemlösa och att de sprututbytesprogram som hittills prövats inte visat sig ha någon dramatisk effekt på antalet hiv-smittade.

Stadens hemlösa lever ofta under svåra förhållanden och hittills under mandatperioden har arbetet med att minska hemlösheten misslyckats. För de hemlösa som dessutom har att hantera en komplicerad sjukdom riskerar situationen på sikt att bli ohållbar. En lösning är därför att Stockholms stad tar initi-

ativ till ett boende, alternativt insprängda lägenheter, för hemlösa med hiv-aids.

Ett sådant boende skulle kunna erbjuda den spetskompetens är nödvändig för att effektivt arbeta med brosmsmediciner och utbildning. Ett sådant boende skulle också ge många människor möjlighet till hjälp och stöd och dessutom vara en resurs för att sprida kunskap och information till andra hemlösa.

Med hänvisning till ovanstående föreslås kommunfullmäktige besluta att

1. Stockholms stad initierar en informationskampanj kring hiv/aids i Stockholm
2. Stockholms stad tar initiativ till att öppna ett boende, alternativt insprängda lägenheter, för hemlösa med hiv/aids.

Stockholm den 13 december 2004

*Peter Lundén-Welden*

*Kristina Axén Olin*